

DIPLOMA UTÁN

Miközben e sorokat írom, másfél éves kisfiunk békeken alszik a szobában. Kilenc óra. Nyolc órákor – az esti szopizás után – beraktam a kiságyba, meséltem, énekeltem, majd fél kilenckor az egyenletes szuszogást hallván, kijöttem. Ha szerencsém van, fél hatig, ha nincs, négyig nem ébred fel. Beállt már a kis napirendje, az alvásokat – aránylag – jól „be tartja”.

Mit nem adtam volna fél évvel ezelőtt az ilyen előre kalkulálható időbeosztásért! Merthogy akkor írtam a szakdolgozatomat, majd készültem a májusi és júniusi államvizsgára könyvtár-informatika szakon.

Elkövettem életem egyik – bevallható – nagy baklövését: az egyetem elvégzése után nem csináltam meg rögtön a szakdolgozatot és az államvizsgát. Hat évvel ezelőtt végeztem magyar szakon is, s úgy gondoltam – én botor! –, hogy egyszerre elég az egyik szakból – magyarból – leállamvizsgáznom, a másikat, a könyvtár-informatikát hagyom a következő évre. A következő évből több, mint öt év lett.

Mert természetesen mindig közbejött valami fontosabb dolog, ami miatt tolódtott a szakdolgozat. Először is, elkezdtem tanítani, az első évben – mint terhelhető pályakezdőnek – 26, a másodikban 28 órámm volt hetente – szemben a többi kolléga 20-22 órájával. S a kezdő tanár nemcsak terhelhető, hanem hiszékeny és kicsit bátortalan is, inkább mindent elvállal abban bízván, hogy így év végén nem küldik el, s egyszer talán még a határozatlan időre szóló kinevezést is megkapja. A harmadik évben megkaptam egy érettségiző osztályt – a megváltozott érettségi követelményrendszerrel egyetemben. A negyedik évben – már „rutinos” érettségizetőként – két osztályt segítettém éretté válni. És végül az ötödik évben – kisbátát vártunk!

No – gondoltam naivan –, eljött az én időm! A babát áprilisra vártuk, a tanév feléig, januárig dolgoztam, utána nekiállok a szakdolgozatnak. Hát ... januárban költöznünk kellett, Marci pedig egy hónappal korábban jött a világra. Szakdolgozni? Ugyan már, örültem, hogy a házat picit rendbe tudtuk szedni. De majd, ha hazajöttünk a kórházból! Marci ugyanis csak enni és aludni fog az első idő-

ben, időm lesz rengeteg! És csak azt vettem észre, hogy telnek a napok, s a napok „csak” abból állnak, hogy babát etetek, büfiztetek, tisztába teszek, altatok, mosok, vasalok, főzök, s próbálok még elmosogatni és takarítani is, kisebb-nagyobb sikerrel. (Mindkét nagyszülő messze lakik, nincs segítség.) S néha nosztalgiával gondoltam azokra a Marci előtti napokra (merthogy új időszámítás kezdődött nálunk, a Marci előtti és a Marci utáni napok, évek), amikor még nemhogy aludtam néha, hanem végigaludtam az éjszakákat, sőt, akkor aludtam és keltem, amikor *én* akartam.

Szóval, teltek a napok, és én egyszer rádöbbenem, hogy már lassan hat éve, hogy befejeztem a könyvtár-informatika szakot, s ha idén vagy legkésőbb jövőre nem államvizsgázom, akkor elévülnek az egyetemi éveim (hét év az elévülés ideje).

Mese nincs, neki kell állni a nagy feladatnak. Februárban elkezdtem készíteni a szakdolgozatot: egy CD-ROM-ot a szennai festett kazettás református templomról. (Idén januárban volt egy éve, hogy ideköltöztünk, s néprajzos létemre „testhezálló” volt a téma.) Marcinak ez épp a mászós-kúszós-majdnem felállós korszaka volt. Járókában hagyni nem lehetett, össze-vissza aludt, tervezni semmit sem tudtam, éjjelente legalább háromszornégyszer felébredt szopizni – mert a fogacsákak is folyamatosan bújtak ki. A férjem március elején váltott munkahelyet, ő szabadságra nem jöhetett, a nagyszülők próbáltak néha segíteni, de amikor nálunk voltak, s könyvtározni szerettem volna, Marci megbetegedett. Maradtam otthon. Ha a férjem ráért, akkor segített: együtt készítettük – hármasban, Marcival – a fényképeket, az olvasótermi könyvekből – mert „természetesen” a nagyon kevés szakirodalom nagyon nagy része nem volt kölcsönözhető – fénymásolatot kértem, s éjszakánként próbáltam olvasgatni, jegyzetelni, írogatni, mert nappalra maradt a háztartás és az éjszakázásoktól cseppet sem kifáradt Marci. A kis ravasz nappal pihente ki az éjszakai felébredések fáradalmait, de olyan rendszertelenül, ahogy csak lehet. Esélyem sem volt, hogy előre tervezzek.

Aztán – hogy, hogy nem – valami csodával határos módon – igaz, az utolsó percben – kész lett a

szakdolgozat. (De – mielőtt vittük volna bekötteni – a nyomtatónk megmakacsolta magát, a kölcsönkapott nyomtatóból kifogyott a festék, stb.)

Már „csak” az államvizsga volt hátra! Május közepén még egyszer leutaztunk Marcival Szegedre (mivel nincs autónk, busszal – hat órát zötykölődve!) – hál’ Istennek! Mert akkor derült ki, hogy igaz, hogy a tanulmányi osztály honlapján úgy jelent meg, hogy június másodikától tizenharmadikáig lesznek az államvizsgák, és az informatika az tényleg e közé a dátum közé esett, de a könyvtáros vizsga május 22-én lesz – tudtam meg ezt május 15-én. Ez azt jelentette, hogy – akárhogy is számoltam – 1 hetem lesz a felkészülésre, a tizenöt tételre.

Szerencsére kaptam is kölcsön tételleket, s ekkor döbbentem rá, hogy milyen rendes diák voltam, mert a saját anyagaim között is korrekt dolgokra bukkantam, de azért még így is kellett könyvtári könyveket böngészni éjszakánként. De mind a 15 tételhez volt anyagom, s beszélni is tudtam róluk.

Egyedül utaztam le vizsgázni, 21-én, szerda este. Marcit a hűgoméknál hagytam, míg a férjem nem végez a munkával, s nem tudja hazavinni. A vonaton, miközben olvastam a tételleket, gyomorgörcsöm volt. Próbáltam nyugtatgatni magam. Valamit mindegyik tételről tudtam, tehát olyan nagy baj nem lehet. Meg végül is, mi lehet a legszörnyűbb? Hogy nem sikerül a vizsga. De ez a legfontosabb az életemben? Nem. A legfontosabbak az otthonunkban vannak: a kisfiam és a férjem. Ez persze nem azt jelenti, hogy a vizsga egyáltalán nem fontos, csak azt, hogy nem az a legfontosabb. Ha nem sikerül, nem sikerül. Még mindig lesz egy esélyem, a következő vizsgaidőszakban. És ha akkor sem sikerül? Na bumm, akkor nem leszek könyvtáros. De anyának már most anya vagyok!

Éjfélkor már Szegeden voltam, a barátnőméknél. Hajnalban felkeltem, még egyszer átnéztem a tételleket, s indultam a tanszékre. Útközben felhívtam a férjem, hogy hogy telt az éjszaka, mikor aludt el Marci, evett-e rendesen, nem hiányzott neki a szopi, és ... és mindent tudni szerettem volna az elmúlt fél napról (ami valójában éjszaka volt). A tanszéken már azt vártam, hogy legyek túl az egészen. Én voltam az első, a tételről tudtam beszélni – igaz, nem a legfrissebb információim voltak, de a vizsgáztató tanárok nagyon rendesek voltak, utólag is köszönet nekik. Megkönnyebbülve jöttem ki a teremből, mert éreztem, hogy megvan az államvizsgának a könyvtáros része. A jegy nem számított. Túl voltam rajta. A busz indulásáig (13 óráig) volt egy kis szabadidőm, egyedül, gyerek és férj nélkül. Nosztalgálni szerettem volna, sétálni Sze-

ged utcáin, végigjárni az egyetemistaként látogatott helyeket. Szakadt az eső. Pirongattam magam: még napsütést is akarok? Nem elég, hogy sikerült a vizsgám?!

Este hatra értem Kaposvárra, ahol a férjem és a kisfiam várt. Mi Marcival mentünk tovább Szenánára, édesapjának menni kellett estére dolgozni. Aztán mégiscsak kaptam „jutalmat”: otthon Marci megfogta a kezem, és felállt. Egyedül. Először.

A hétköznapi élet folytatódott. Csakhogy nekem még hátra volt az informatikus vizsga. A könyvtárossal úgy voltam, hogy valamit konyítok hozzá, de az informatikussal nagyon hadilábon álltam. Volt olyan tétel, amelyről fogalmam sem volt, nem-hogy öt épkézláb mondatom. Nappal háztartás, gyerektanulás, éjszaka tétélezés. Kimerültség. Szó szerint. Édesapám pár napra eljött, de ez már csepp volt a tengerben. Azzal vigasztaltam magam, hogy az első felén túl vagyok, csak sikerül a másik is! Sovány vigasz volt.

Június 9-én elindultunk édesapámmal és Marcival Szegedre. A férjem nem tudott Marcira vigyázni, vinnem kellett magammal. Már majdnem megérkeztünk Szegedre, mikor a barátnőm telefonált, hogy szomorú dolog történt náluk, úgyhogy nem tudunk ott aludni, és másnap nem tud Marcira vigyázni, míg én vizsgázom. Gyors telefonálás, szerencsére mehattunk a másik barátnőmékhöz. Édesapámnak utaznia kellett tovább, az ő otthonába. Mivel Marcival együtt utaztunk, a buszon, a hat órás út alatt semmit sem tudtam tanulni. Abban bíztam, hogy majd éjszaka, ha elalszik. De a babáknak nagyon jók a „radarjaik”, Marci is érezte, hogy ideges vagyok, ezért ő nyűgösebb volt, ami miatt én megint nem tudtam sem tanulni, sem aludni. Pedig még hátra volt vagy három tétel, amiről enyhén szólva, nem sok fogalmam volt (igaz, itt nem 15, hanem 24 tétel volt, 12 A és B.)

Szörnyű éjszaka volt. Másnap még idegesebb voltam – Marci is. A tanszéken már nagyon nyűgös volt, a szopizás sem segített, a többiek meg is jegyezték, hogy ugye nem akarom bevinni magammal. Á, dehogy, kint hagyom a folyosón! Persze, őket is megértettem, de abban az adott helyzetben nem tudtam mit csinálni. Marcira a barátnőm nem tudott vigyázni, édesapámnak haza kellett utaznia, kire hagyjam a 14 hónapos fiamat?! Már ott tartottam, hogy jó, akkor nem megyek be. Megvárom a vizsga legvégét, ha akkor be tudok menni, jó, ha nem, akkor úszott az egész. A már letett könyvtáros vizsga is, majd akkor jövök egy fél év múlva, Marci addigra már úgyis nagyfiú lesz, minden könnyebben fog akkor menni, feltéve, hogy még

egyszer nekiállok a tételeknek, mert a hócipőm már nagyon tele van!

Aztán végül az egyik lány megszánt, szólott, hogy vigyáz ő addig Marcira, míg én bent vizsgázom. Marcival gyorsan megbeszéltem, hogy most bemegyek az ajtón, de nemsokára visszajövök, addig maradjon itt ezzel a kedves – és ismeretlen – lánnyal. Bementem, tételt húztam, leírtam 4-5 mondatot az A és a B tételről is, aztán szólottam, hogy kész vagyok, szeretném elmondani. Elmondtam, pár kérdést feltettek, volt, amire tudtam válaszolni, volt, amire nem, a szakdolgozattal kapcsolatban is volt néhány kérdés, aztán rohantam ki. Körülbelül 10 perc volt az egész.

Marci nevetve fogadott, a kedves lány is, mesélte, hogy sétáltak, mondókáztak, nevettek Marcival, én pedig majdnem elbőgtem magam, és akkor kezdtem el rettenetesen remegni. El sem hittem, hogy túl vagyok az egészen, s úgy néz ki, hogy sikerült.

Most egy kicsit abba hagytam az írást, odalopóztam a szobaajtóhoz, s hallgatóztam. Egyenletes babaszuszogás hallatszott. Visszaültem a géphez, ami mellett egy fél mogyoróhéjat találok. Elmosolyodok. Vajon ki tehetette ezt ide? „Héjja, héjja” – mármint a mogyorónak, ahogy Marci mondja. És közben rázza a fejét, hogy azt nem szabad megenni, közben engedve az erőteljes anyai ujjak nyomásának, mint egy nyerő automata, köpi ki a szájába vett egész, héjas mogyorókat. Legalább hármat.

Szóval, a vizsga délutánján jött az sms a tanzékről, hogy sikerült, hármaszt kaptam. Mert ők is olyan rendesek voltak, hogy nem kellett megvárunk az eredményhirdetést, megígérték, hogy küldenek egy sms-t. Nagyon boldog és megkönnyebbült vagyok. Marci is, úgyhogy a nagy melegben a barátnőméknél meztelenül pancsol a lavórban, majd ebéd után békésen elalszik. Alvás után én még mindig szeretnék egyet sétálni, ha már a múltkor nem jött össze – de Marci bojkottálja. Anynyi baj legyen. Másnap korán reggel indulunk vissza Kaposvárra.

A diplomaosztóra el szerettem volna menni. Úgy éreztem, megérdemlem, hogy ünnepélyes keretek közt átvegyem a diplomát. Az égiek nem így gondolják. Maradunk otthon, és hetekkel később édesapám megy el érte.

Tanulság? Ne legyen hitű és büszke az ember, főleg ne arra, hogy ha Isten nem tartja a tenyerén, akkor most nem lapul két diploma a fiókban. Mert isteni segítség és szerencse nélkül, gyerekekkel vagy gyerekekkel, férjjel, vagyis családdal *nagyon nehéz* még *diplomázni* is, nemhogy *tanulni*. De ez is olyan, mint a szülés: aki még nem szült, annak hiába mondja az ember, ezt csak az tudja, aki már maga is megtapasztalta. De akkor meg már megint csak üres fecsegés. Mert addigra rádöbben az ember, hogy fontos a tanulás, a diploma, de a gyereke még fontosabb!

